

quisiſſe (1) llegar la querrela a derecho. Eſto miſmo ſeria, ſi acuaſſe a aquellos que ſoſpechaſe que le auian muerto, e dieſſen la ſentencia contra el heredero, aſſouiendo los acuaſados, e quitandolos de la acuaſacion que auian fecho dellos. Ca, maguer non ſe acaſſe (2) de tal juyzio, non perderia porende la heredad. Otro tal ſeria, ſi el heredero fueſſe menor (3) de veinte, e cinco años; o ſi aquellos que ouieſſen muerto al teſtador, non podieſſen ſer fallados, (4) para fazer juſticia dellos. Ca, por qualquier deſtas razones ſobredichas en eſta ley, que non fueſſe tomada vengança de la muerte del teſtador, non perderia la heredad porende: porque ſe entien- de que non ſinco por el.

L E Y XVI.

Como, quando el Rey, o ſu Mayordomo, recab- da las herencias de los herederos, que non las mereſcen, a que dizen en latin, Indigni, es tenuto de pagar las deudas, e las mandas, a los que fueren ſeñores dellas.

LA deſconocencia, e el yerro que el here- dero hace, en non querer vengar por juy- zio la muerte de aquel a quien hereda, non deue empercer a los otros, que non auian cul-

(1) Non quiſiſſe. In ſupremo domino, vel iudice ex cuius negligentia non eſſet ſuperior, cui fieret querela de negligentia, vel iudicis malitia plane procedit, ſi vero eſſet iudex inferior, querelandum eſſet coram ſuperiori, nam ſi inferior gravat denegando juſ, poteſt adiri ſuperior: ut cogat iudicem, ut parti petenti reddat juſ, ut in aubent. ut diſſent. iudic. §. ſi vero, col. 9. vel ut ipſe ſibi juſti- tiam faciat cum ex negligentia devoluatur juſdictione ad ſuperiorem, ut in aubent. de quaſtio. §. ſi vero forſan. & ibi Bart. col. 6. & per Joann. de Plat. in leg. nemo carce- rem, C. de exaſtor. tribu. lib. 10.

(2) Non ſe alcaſe. Adde L. propter veneni, §. ſi. ff. ad Syllan. & intellige ſecundum Bart. ibi, quando ſenten- tia eſt bene lata: vel eſt dubium, quia tunc preſumitur pro ſententia, vel ſi excuſaretur propter inopiam, alias ſi male eſſet lata appellare tenetur, & etiam tenetur ſi pars adverſa appellavit, el reſpondere ſecundum gloſſ. & Angel. ibi & ſi appellavit proſequi tenetur, L. minoribus, C. de his quibus ut indigni.

(3) Si el heredero fueſſe menor. Adde L. minoribus, C. de his quibus ut indigni.

(4) Non podieſſen ſer fallados. Adde L. tertiam, §. ſi quis ignorans, ff. ad Syllania.

L E X XVII.

Hereditate per regem ab hærede defuncti necem, non vendicante, eviſta hæres ſatisfacit creditoribus, juxta vi- res hæreditarias, & legatariis retenta ſalcidia quam erat hæres habiturus. Hoc dicit.

(1) Decimus. Proſequitur nota, per Azo. C. de his quib. ut indigni, in ſumma, col. ſin. verſic. & eſt ſciendum.

(2) El mayordomo. Facit ad id, quod dixi ſupra eod. L. 14. in gloſſ. 1.

(3) Las deudas. Adde L. non poſſunt, ff. de jure ſiſci.

(4) Lo que el reſcibio. Et ſic, ſiſcus licet non conficiat inventarium, non tenebitur ultra vires hæreditatis ut hic & in diſt. leg. non poſſunt, & in leg. 1. §. an bona, ff. de jure ſiſci, ubi hoc notat Bart. & Alber. in diſt. leg. non poſſunt, colligit, quod ſi alicuius malefactoris bona ab ſiſcum perveniant, non tenetur ultra quam ad eum pervenit, & intellige quando jure devolutionis quia va-

pa. E porende dezimos, (1) que el Mayordomo, (2) o el Procurador de la Camara del Rey, que ouiere a recabdar los bienes que eſtos atales de- uen heredar, aſi como ſobredicho es, porque los non mereſcen auer, que deue pagar las deb- das (3) que ſincaron del teſtador, falta en aque- lla quantia, que montare lo que el reſcibio (4) de la herencia. Otrosi dezimos, que deue pagar las mandas (5) que fueren eſcritas en el teſtamento del finado, falta en aquella ſuma, que monta- re lo que la Camara del Rey reſcibio de aque- llos bienes; tirando ende la quarta parte (6) pa- ra el Rey, ſegun que la deue retener para ſi el heredero: e eſta quarta parte ſe deue facar de las mandas, quando non ſincare tanto de la heredad, de que ſe podieſſe entregar della.

L E Y XVII.

Por quales razones, la herencia que el heredero per- dieſſe por yerro que ouieſſe fecho, non la deue auer el Rey.

Cuydarian (1) algunos, que todas las coſas que ſon tomadas a los que las non mereſ- cen, que deuen ſer de la Camara del Rey. E po- rende dezimos, que coſas y ha, (2) en que non ſeria. E eſto ſeria, como ſi dixieſſe el teſtador, e

cantia, ſeu confiscationis ſiſcus ſuccederet: quia tunc non dicitur in hereditate ſuccedere, L. 3. §. eadem conſtitu- tio, ff. de fideiſſiſſar. liber. cum gloſſ. ibi, & ideo non tenetur ultra vires hereditatis, ut in diſt. leg. 1. §. an bona, & bic, & ita intelligit Bart. in rub. ff. de acqui- ſ. hæred. verſic. & ex hoc apparet: unde ſecus eſſet, quan- do ſiſcus ſuccederet, ut hæres, & jure hæreditario.

(5) Las mandas. Adde L. cum ſiſco, ff. ad Syllania. & L. dicitur, ff. de jure ſiſci.

(6) La quarta parte. Adde L. Marcellus, §. final. ff. ad Trebellian.

L E X XVII.

Si legatarius conſtitutus tutor in teſtamento recuſet officium, perdit legatum, pupillo applicandum: & ſi teſta- mentum celat perdit legatum hæredi acquirendum. Item hæres tanquam filius inſtitutus, ſi apparet non eſſe filium, perdit hæreditatem conſanguineis defuncti proximioribus applicandam: quibus non exiſtentibus regi applicatur, idem ſi infidelis, vel hæreticus inſtituatur. Item filio patrem fu- rioſum alimentare nolente, applicatur hæreditas extraneo de eo curante, & hærede captivum non redimente diſtri- buitur hæreditas in redemptione captivorum. Hoc dicit.

(1) Cuydarian. Proſequitur nota per Azo. in ſumma, C. de his quib. ut indigni, col. ſin. verſic. præter hoc ad major- em notitiam hujus tituli, & vide notab. per Bartol. in leg. ſin. pen. & ſin. col. ff. de his quib. ut indigni. & per gloſſ. in leg. hæreditas, C. eod.

(2) Coſas y ha. Regula ergo erit ex iſta L. quod quid- quid auferatur ab indigno, applicatur ſiſco, adde L. Pa- pinianus, §. meminiffe, & ibi gloſſ. & Bart. & Paul. ff. de inſſic. teſtam. ubi Paul. limitat, & intelligit, quan- do propter ſuum delictum erat indignus, alias ſecus, ut in leg. penult. C. de lega. 1. C. de ſecundis nupt. L. ſi pa- ter, C. de hæredibus inſtituendis. Idem tenet Bart. in leg. au- fertur, in principio, ff. de jure ſiſci. & adde ad diſt. regu- lam, L. qui contra, & ibi Bald. C. de inſſic. nupt. hæ re- gula, limitatur, ut hic vides in multis caſibus: tu etiam limita in hærede indigno inſtituto, qui non adeat, ſed repudiet hæreditatem: nam tunc hæreditas non applicatur ſiſco, ita Bart. per text. ibi in leg. ejus, §. 1. ff. de jure ſiſci, cum enim indignus non acquiſerit, non poteſt di-

fermoſi  
mus male  
gat. 36. n.  
4. et 14. pag.  
129.  
Cavillo lit.  
man-  
2. Comaov.  
cap. 16. n.  
AA.

mandáſſe a algun ome alguna coſa ſeñaladamente; e deſpues deſto dixieſſe, que rogaua a aquel ome, que fueſſe Guardador de ſus hijos; a que llaman en latin, Tutor. Ca, ſi eſte atal non quiſieſſe ſer Guardador de los moços, non mereſcia auer la manda. Pero tal manda que ſe toma a eſte, por razon que era deſconociente al fazedor del teſta- mento, ſera de los huerfanos (3) ſobredichos, e non del Rey. Otrosi dezimos, que ſi algun ome furtaſſe el teſtamento en que le ouieſſe fecho alguna manda, que la pierde (4) por eſta razon, e que deue ſer de los herederos del teſtador, e non del Rey. E aun dezimos, que ſi el teſtador eſta- bleſciere por ſu heredero a alguno, cuydando ſin dubda ninguna, que era ſu hijo; que ſi deſpues de la muerte del teſtador fueſſe ſabido en verdad, que non lo era, perderia (5) porende el here- dero tal heredad: porque non la mereſce auer, pues que ſabido es verdaderamente, que non es ſu hijo del finado. Pero tal herencia como eſta non ſeria del Rey, mas de los parientes mas propincos del teſtador, ſi los ouieſſe. E ſi parientes non ouieſſe, eſtonce deue ſer del Rey. Eſto meſmo ſeria, ſi algun Chriſtiano eſtableciere por ſu heredero a algun Herege, o Moro, o Judio. (6) Ca, la heredad en que fueſſe eſtablecido por here- dero alguno deſtos ſobredichos, auerla y an los mas propincos parientes (7) del teſtador, e non el Rey, maguer eſtos atales non la mereſciere auer. Otrosi dezimos, que quando algun hijo fueſ- ſe ſin piedad, que non quiſieſſe penſar de ſu pa- dre, que fueſſe furioſo, o deſmemoriado, po- Partida VI.

ci, quod auferatur ab eo, Bald. tamen in leg. tam quam, C. de fideiſſom. col. 2. verſic. quæro quid ſi teſtator, limi- tat hoc niſi indignus repudiaverit in fraudem ſiſci, quod dicit, præſumi ſi hæreditas erat locuples, vel expediens ſiſco, allegat, L. cum ſiſco, ff. ad Syllan. quod tamen ip- ſe limitat, quando indignus vivat adhuc tempore mor- tis teſtoris: ſecus, ſi deſceſit ante mortem: quia ratio- ne indignitatis, nihil poſſet auferri: cum dies indignita- tis non ceſſet L. ſi. §. ſi. ff. de his quib. ut indigni, quod habetur tamen per gloſſ. & Bart. in leg. ſi ſequens, in princ. ff. ad Syllan. videtur his dictis obſtare, cum loquitur ibi quando hæres fuiſſet jam negligens in vindicanda necce defuncti: & ſic ex negligentia jam erat juſ quaſitum ſiſco: & ſic eſt præſumptio, quod in fraudem ſiſci non adeat: & ſic vult quod hæreditas inſtituente auferatur ab indigno, ſive adeat, ſive non adeat. Idem etiam tenet Bartol. in leg. 1. in 4. quaſi. princ. verſic. item quæro, quid ſi hæres inſtitutus eſſet indignus, ff. de vulg. & pu- pilli. ubi Alexand. col. 11. dicit iſtam eſſe communem opi- nionem, Socin. etiam ibidem 34. col. verſic. circa 7. quaſi. Bart. aſſertit hanc eſſe communem conſuſionem, quod ſiſcus auferat hæreditatem ab indigno etiam excluſo ſubſtituto: quam limitat ut non procedat ſi eo, qui nullo modo eſt capax, quia tunc ſiſcus non ſuccedit, L. 1. C. de hæred. inſtit. Secundo limita, ut procedat quando inſtitutus re- cuſavit, vel in fraudem ſiſci diſtulit adire: ſecus, ſi mor- tuus fuiſſet hæreditate ſine fraude non adita: quia tunc ſiſcus non admittitur, ſed ſubſtitutus. Tertio limita, niſi inſtitutus repudiaret, antequam fieret indignus, L. ante- quam, ff. ad Syllan. & voluit Bart. in diſt. leg. ſi ſequens. Quarto limita, niſi datus eſſet ſubſtitutus hæredi indigno in eo, quod capere non poſſet, ut tenet Angel. per illum text. in leg. 2. C. de hæred. inſtit. & in leg. in tempus, ff. eod. & licet Socin. contra iſtam ultimam limitationem arguat ex eo, quod expreſſio ejus quod tacite inſtituit,

diendolo fazer, e paſſaſſe otro eſtraño del, ſe- gun diximos de ſuſo en las leyes (8) que ſablan en eſta razon; que porende pierde la heredad, como ome que la non mereſce auer. Con todo eſto, tal herencia como eſta non ſeria del Rey, mas de aquel eſtraño ſobredicho, que penſo del, dandole lo que le era menester en ſu vida. Eſto miſmo ſeria, ſi algun ome yogueiſſe en catiuo, e el ſijo, o el otro que lo ouieſſe a heredar, non lo quiſieſſe facar de catiuo, aſi como de inſo dixi- mos. Ca, maguer eſte atal perdiere la heredad, e non la mereſciere auer por tal razon como por eſta, non ſeria del Rey; mas deue ſer dada pa- ra facar catiuos, aſi como ya diximos. (9)

TITULO VIII.

De como puede quebrantar el Teſtamento aquel que es deſeredado en el a tuerto; a que dizen en latin, Querela inofficioſi Teſtamenti.

DEſeredan a tuerto, a las vegadas, los que ſuben por la liña derecha, a los que deſcienden dellos. Otrosi, los que deſcienden por la liña derecha, heredan en eſta mane- ra meſma a los que ſuben por ella. E porende, deſpues que en el Titulo ante deſte moſtramos las razones, por que ome puede deſeredar a aquellos que auian derecho de heredar ſus bienes, ſi les ouieſ-

hil operatur: & non ſolvat: poteſt dici, quod iſta expreſ- ſio eſt per alium modum quam tacite inſtituit, cum dicit in eo quod capere non poſſit, quod verbum poteſt compre- hendere etiam in capacitate ſuperuenientem ex indigni- tate: quod non comprehendit id quod tacite inſtituit, ſcilicet ſi non adierit, vel adire non poterit, quod referatur ad aliam incapacitatem, quæ non proveniat ex indignitate ad quam L. in iſto tacito non habuit conſiderationem: teſ- tator vero exprimeſſit ſic.

(3) Sera de los huerfanos. Adde L. poſt legatum, §. amitte- re, ff. de his quib. ut indigni, quando enim indignitas ali- cuius reſpicit favorem certæ perſonæ: illud quod ſibi au- fertur à lege, applicatur illi perſonæ, L. pen. C. de lega. & in diſt. §. amittere, ubi Bart. quid autem ſi pena pri- vationis imponatur à teſtatore? Vide L. uxorem, §. hæres, de lega. 3. & quid ſi teſtator alias erat legatarius, & ſi non eſſet tutor? Vide per Ang. & Alexand. poſt gloſſ. ibi in leg. pen. C. de legat.

(4) La pierde. Concord. cum L. ſi legatarius, C. de legat.

(5) Perderia. Adde L. ſi pater, & L. nec apud, C. de hæredib. inſtit. vide in materia, L. 12. tit. 3. ead. parti. & quæ ibi dixi.

(6) Herege, moro, o judio. Habes hic expreſſum, quod judæus, nec paganus non poteſt hæres inſtitui, nota ad ea quæ dixi in leg. 4. tit. 3. ſupra ead. parti.

(7) Los mas propincos parientes. Nota bene, nam text. in aubent. idem de neſtorianis, C. de hæretic. quem ad hoc allegat Azo. C. de his quib. ut indigni, in ſumma, col. ſin. non ita bene probat.

(8) Leyes. Vide ſupra eod. L. 5. ibi, e otrosi dezimos.

(9) Diximos: ſupra eod. L. 6.

TITULUS VIII. DE INOFFIC. TESTAM.



ouiesen errado; queremos mostrar en este, las razones por que el heredero puede quebrantar el testamento, en que fuese deheredado a tuerto. Otrofi, como puede cobrar su derecho. E diremos, quien es aquel que puede fazer la querella, para deitar el testamento. E que quiere dezir tal querella. E contra quien deve ser fecha, e ante quien. E por que razones, e en que manera. E otrofi, por quales razones non se quebrantaria el testamento, maguer fiziesse querella para quebrantarlo. E que fuerza ha atal quebrantamiento como este sobredicho.

## LEY I.

Quien es aquel que puede fazer la Querella para defatar el Testamento: e contra qual ome, e ante quien, e por que razon, e de que manera.

El hijo, o el nieto del testador, o alguno de los otros que descendien del por la linea derecha, que ouiesen derecho de heredarle (1) si muriesse sin testamento; si lo ouiesen deheredado a tuerto, e sin razon, puede fazer querella delante el Juez, (2) para quebrantar el testamento en que lo ouiesse deheredado: e el Juez de-

## LEX I.

Posunt apponere querelam inofficiosi testamenti descendens exheredati, & est querela sic dicta: quia parentes fecit contra pietatis officium, & idem de ascendente iniuste exheredato, & proposita querela contra heredem scriptum citabit eum iudex, & pronuntiabit quod testamentum non valet, & hereditas sit querelantis, sed si est prateritus descendens, vel ascendens, non est necessaria querela: quia ipso iure est nullum testamentum. Hoc dicitur.

(1) Que ouiesse derecho de heredarle. Nam querela inofficiosi testamenti datur filio, & nepoti, & omni descendenti, qui tempore mortis ab intestato posset succedere, non obstante pracedente persona, ut tradit Azo. C. eod. in summa, col. 2. versic. datur autem querela, & not. gloss. in leg. pater filium, ff. eod. nam qui non tenet primum locum, non est instituendus, neque exheredandus, L. gallus, §. in omnibus, ff. de liber. & posthum. L. si quis filio exheredato, in princ. ff. de injust. rupt. vide quae dixi in leg. 1. tit. supra proximo, in gloss. supra parte que le ouiesse de heredar, & non potest quis admitti ad querelam, nisi pro ea parte, quae sibi ab intestato defertur, L. mater decedens, & ibi Bartol. & Paul. ff. eodem, ubi vide quid si defuncto admittatur: Si ergo filius pracedat, nepos ex sua persona, non potest agere querela: licet ex persona patris poterit: si pater decisset etiam querela non praeeparata, ante aditam hereditatem, ut in leg. si quis filium, C. de inofficioso testamento, & in querela locus est successorio editio, L. si in principio, ff. eodem, & tunc si querela erat jam in esse producta: quia adita erat hereditas, ager nepos etiam ex persona sua per successorium editum, ut declarat Jalon. post Rapha. in dist. leg. si quis filium, in fine, de iure tamen ordin. huius regni, cum ad validitatem exheredationis non requiratur aditio hereditatis, ut dixi supra tit. proximo in leg. 2. semper sequens in gradu poterit intentare querelam ex persona sua.

(2) Querella delante el Juez. Ista querela potius dicitur officium iudicis, quam actio, Paul. de Castr. in leg. nam, & si parentibus, §. 1. & L. qui repudiantis, §. 1. ff. de inoffic. testam. ubi gloss. & an ista querela possit obici in modum exceptionis per viam reconventionis, vide Bald. in leg. cum Papinianus, C. de sentent. & si filius conveniatur petitione hereditatis ab herede scripto

ne oyr su querella, e fazer emplazar (3) al que es estabescido por heredero (4) en el testamento de su padre: e si fallare que fue deheredado a tuerto, o que en el testamento non fue fecha mencion del, (5) deve el judgar que tal testamento non vala, (6) e mandar entregar la herencia (7) al hijo, o al nieto, que se querello. E tal demanda como esta es llamada en latin, Querela inofficiosi testamenti; que quier tanto dezir, como querella que se haze de testamento que es fecho contra officio de piedad, (8) e de merced, que el padre ouiera auer del hijo. Pero si el testador sobredicho, quando estabesciesse el heredero, non fiziesse emiente en el testamento, de aquel que auia derecho de heredar, heredandolo, nin deherandandolo; tal testamento como este non se quebrantaria; pero non vale, nin es nada. (9) E porende, pues que non deve valer, non se puede quebrantar: (10) e deve ser entregada la herencia al hijo, o al nieto, de que non fue fecha mencion en el. E lo que diximos en esta ley, de los descendientes, entienda tambien, de los ascendientes (11) que fuesen deheredados a tuerto, e sin razon; o si non fuesse fecha ninguna mencion dellos en el testamento de los descendientes.

## LEY

deber oponere de ista querella alias non posset post sententiam latam querelare, vide per Bald. in leg. 2. col. 2. C. sententiam rescindi non posse.

(3) Emplazar. Et contra absentem contumaciter poterit procedi ad definitivam, etiam lite non contestata, ut tradunt Bart. & Paul. de Castr. in leg. qui repudiantis, §. 1. ff. eodem, licet gloss. ibi contrarium voluit.

(4) Por heredero. Aliquando tamen querela ista intenditur contra alium, quam contra scriptum heredem, ut in casu, L. filium, ff. de honorum possessione contra tabul. & in leg. 1. C. de inofficioso testam.

(5) Mencion del. Vid. supra tit. prox. in leg. 10.

(6) Non vala. Adde L. Papinianus, §. fin. ff. eod.

(7) La herencia. Intellige pro ea parte que sibi ab intestato defertur, ut dixi supra, & natura querellae est, quod non detur contra illum qui erat successurus ab intestato, & non habet ultra quam sibi tangat ab intestato, dist. leg. mater decedens, & ibi Paul.

(8) Contra officio de piedad. Adde L. 2. ff. de inoffic. testam. cum L. sequenti, & ista querela est quasi accusatio quedam damnans quasi meritoriam defuncti, quasi de animi feritate fecerit testamentum, sicut belluae quae devorant filios proprios, secundum Bald. in leg. 2. col. 3. C. qui res iudic. non nocet, & nota hic, quod officium imer patrem, & filium dicitur pietas, adde, L. pen. ff. de obse. à libe. paren. praestan.

(9) Nin es nada. Adde, L. inter cetera, ff. de liber. & posthum. & L. 1. ff. de injust. rupt. & intellige in filio etiam emancipato praterito sine insertione causae, ut in auctent. de heredib. & falc. §. exheredatos, & per Bart. in dist. leg. 1. & supra tit. prox. L. 10. & idem erit in praterito à matre, vel ascendentibus per lineam maternam: nam licet prateritio matris habeatur pro exheredatione, ut in §. fin. instit. de exheredat. libero, si tamen prateritum sine causa, testamentum est nullum, ut in auctent. ut cum de appellat. cognoscitur, §. aliud quoque capitulum, col. 8. gloss. & Doct. in leg. filiam, C. de inoffic. testam.

(10) Non se puede quebrantar. Nam evacuati, & rescindi non potest id quod nullum est, ut hic, & in leg. nam, & si sub conditione, versic. post desist. ff. de injust. rupt.

(11) Ascendentes. Adde, L. pater filium, cum L. sequenti, ff. eod. & si frater igitur, in auctent. ut cum de appell. cognos. col. 8.

## LEY II.

Si puede el hermano quebrantar, o non, el Testamento que ouiesse fizo su hermano, en que non fiziesse mencion del.

El testador que non ouiesse pariente, de aquellos que descendiesen por la linea derecha, o subiesen; estonce, maguer ouiesse hermanos, (1) o otros parientes de la linea de traucislo, bien puede establecer otro por su heredero en su testamento, e fazer de lo suyo lo que quisiere. E como quier que non haga emiente del hermano en el testamento, nin le dexa ninguna cosa de lo suyo, non le pertencece al hermano, de fazer querella del testamento que el otro su hermano ouiesse fecho, nin lo puede quebrantar: Fuera ende, si aquel que fuesse estabescido por heredero, fuesse ome de mala fama, (2) o ouiesse seydo siervo del testador, o otro quel ouiesse aforrado; e despus lo estabesciesse por su heredero, por falago (3) que le fiziesse el aforrado, non lo mereciendo el, nin auiedo derecha razon por que lo deuesse fazer. Ca, seyendo el derecho tal como sobredicho es, estonce bien podria el hermano querellar ante el Juez, e quebrantar el testamento, en que fuesse estabescido por heredero. Pero si este hermano sobredicho ouiesse fecho contra el testador, alguna de las cosas por que los hermanos pueden ser deheredados, segun diximos en el Titulo (4) de los Deheredamientos, estonce non se podria querellar, nin defatar el testamento del hermano. E sobre todo dezimos, que los otros

## JEX II.

Testator non habens liberos descendentes, licet habeat fratres, potest liberè quem velit heredem instituire, & etiam si in testamento nihil fratri reliquat, non potest de inofficioso agere, nisi hominem infantem, vel servum testatoris manumissum: blanditiis hoc suadentem, alii autem consanguinei transversales de inofficioso agere non possunt. Hoc dicitur.

(1) Maguer ouiesse hermanos. Adde, L. 2. & L. 12. supra tit. 1. & L. 1. ff. de inoffic. testam.

(2) De mala fama. Vide supra tit. 1. L. 12. & quae ibi dixi.

(3) Por falago. Sequitur expositionem gloss. in leg. fratres, C. de inoffic. testam. Bald. verò ibi intelligit de libero ingrato erga patronum, qui reputatur vilis persona propter ingratitudinem asecutae libertatis, & ita etiam intelligit ibi Jalon. & sic, cum ibi dicitur perperam, & non bene merentes: intelligunt de ingratis quae certè videtur bona expositio: cum cessante ingratitudine, blanditiis non videntur ad hoc efficaces, imò conceduntur, ut in leg. fin. C. si quis, aliquem testam. prohibu. L. 27. tit. 1. infra ead. partit. quando quis blanditur alii ad suum commodum tantum, si enim blanditur in perniciem alterius suggerendo falsas causas testatori ad hoc, ut testator prius hereditate eum, cui illam volebat relinquere, aliud esset, ut in leg. non est enim, ff. de inoffic. testam. ubi Angel. dicit per hoc se obtinuisse, semel circa quandam magnam hereditatem in favorem pauperum, quibus erat relicta: & agnati testatoris persuaserunt ei quod elemosyna non erat bona, neque acceptabilis Deo, & quod illi quibus relinquebat non erant bonae conditionis: & in tantum induxerunt testatorem, quod mutavit propositum, & ipsos heredes reliquit, & quod ab illis hereditas ob hoc fuit revocata, & illis pauperibus concessa, allegat ad hoc notat. per Cyn. in leg. quidquid, C. arbit. rati. tu tene

parientes, que son de la linea de traucislo, (5) non pueden fazer querella, para defatar el testamento; nin han que ver en sus bienes, auiedo fecho manda, o otro ordenamiento dellos.

## LEY III.

Por que razones non puede el hermano quebrantar el Testamento de su hermano, maguer estabesciesse su siervo por su heredero.

Como quier que diximos en la ley ante defata, que si el testador estabesciesse por su heredero ome que fuesse de mala fama, quel hermano se puede querellar, e quebrantar el testamento; razon y ha, en que lo non podria fazer. E esto seria, como si el testador estabesciesse por su heredero algun su siervo: (1) ca este atal, maguer quiera, o non, puedelo apreniar segund derecho, que sea heredero. E porende lo llaman en latin, heredero necessario: (2) e maguer este atal sea ome vil, e non de buena fama, (3) por todo esto, non puede el hermano querellar, nin quebrantar el testamento, en que fue estabescido por heredero.

## LEY IIII.

Por que razones non pueden quebrantar el Testamento, los que son deheredados en el.

Muchas razones son, por que non se quebranta el testamento, en que alguno fuesse deheredado. Ca, qualquier de los que descendiesen por la linea derecha del testador, que fiziesse tal tuerto, por que mereciessse ser dehe-

menti istam L. partitarum volentem, quod non requiratur, quod libertus fuerit ingratus, sed quod sufficit, quod non sit ita meritus, quod defunctus ei hereditatem reliquerit, si blanditiis ipse testatorem induxit: cum testator haberet fratrem utrinque conjunctum, vel consanguineum tantum, & nota bene, & sic blanditiis sunt reprobate in libero non bene merente, qui blanditur testatori ad exclusionem fratris.

(4) En el titulo. Vide in leg. 12. supra tit. 1.

(5) Linea de traucislo. Adde L. 2. supra tit. 1. & ibi dixi.

## LEX IIII.

Servo testatoris necessario herede instituto non admittitur frater ad inofficiosi querelam. Hoc dicitur.

(1) Su siervo. Concord. cum L. fratres, in fin. C. eod. differ. & C. de necessar. seruo. hered. instit. per totum, & L. pignori, cum aliis, ff. de heredibus instituend.

(2) E non de buena fama. Quid tamen si iste servus blanditiis testatorem induxit, ut cum institueret: an erit idem quod in libero, de quo supra L. proxima? Videtur quod sic, ne melioris conditionis esset servus praeteritum vilis, & malae fame, quam libertus. Tu die contra: cum haec L. neque illa de qua sumpta est, in hoc non distinguant: & quia propter interesse bonoris defuncti statutum fuit, ut servus institutus esset necessarius heres, ut creditores habent quem convenienti, L. & quia, ff. de interrogat. adionib.

## LEX IIII.

Iusta exheredationis causa opposita, & probata remanet testamentum firmum: idem si iniuste exheredatus infra quinquennium post aditionem hereditatis querelam non proponat nisi minor sit qui infra gratem xxv. anno, & postea per quadriennium potest eam proponere. Hoc dicitur.



redado, segund diximos en el Titulo de los De-
feredamientos, e le deferredalle el testador por
tal razon; si el heredero esto pudiere prouar,
que el otro fizo el yerro por que le deferredo
el testador, estonce non se quebrantaria el testa-
mento. Esto mismo seria, en los otros que fuesen
deferredados por razon de tal yerro, quier fuesen
de los ascendientes, quier de los otros de la linea
de trauieslo. (1) Otrofi dezimos, que si alguno
que fuesse deferredado, callasse, e non querellasse
fasta cinco años, (2) despues que el heredero
opieffe entrado en la heredad (3) del testador;
que de los cinco años en adelante non se po-
dria querellar; e maguer se querellasse, querien-

do mostrar razon por que non deuia ser dese-
redado, non deue ser oydo. Fuera ende, si
fuesse menor de veynte, e cinco años. (4) E
este atal puede fazer tal querrela, fasta que sea
de edad cumplida, e aun en los quatro años
que se siguen despues.

L E Y V.

Como, si el padre da a su fijo su parte legitima,
puede fazer de lo otro lo que quisiere.

Si el padre, faziendo testamento, dexa a su
fijo su parte legitima, (1) si esta parte le
dexa como a heredero, (2) e estableciesse en
este mismo testamento a otro, en los bienes o-
tros

Leyes
1. y 8.
tit. 8.
lib. 5.
Recop.

(1) Linea de trauieslo. De fratribus intellige, ut supra
eod. l. 2.

(2) Cinco años. Adde L. si quis filium in fin. & L. sci-
mus, §. illud, C. eod. quid autem in iure agendi ad sup-
plementum, an excludatur quinquennio, sicut excludi-
tur querela? Communis opinio est, quod non: sed com-
petat perpetuo ad xxx. annos, ut tradit Jason. in dist.
leg. si quis filium, licet Bart. ibi, & in consil. incipi. qui-
ritur utrum iuri agendi ad supplementum, tenuit con-
trarium, §. quod excluditur quinquennio.

(3) Entrado en la heredad. Non enim nascitur querela
ante aditam hereditatem, L. Papinianus, §. si conditioni,
ff. eod. & ratio secundum Angel. ibi est, quia ordinatur
ad rescissionem testamenti, quod non habet efficaciam
ante aditam hereditatem: ideo proprie non cadit impug-
natio, unde secus est in iure contra tabulandam, quod etiam
non adita hereditate proponitur, L. ut liberis, C. de col-
latione. L. quod vulgo, ff. de honor. poss. contra tabul. &
est ratio, quia in tali iudicio de iure testamenti non qua-
ritur, sed solum de iure contra tabulantis, ut in leg. fi-
lio, §. 1. ff. de inoffic. testam. & sic poterit inferri, quod
cum hodie de iure ordi. hujus regni ad substantiam con-
tentorum in testamento non requiratur adicio hereditatis:
quia tunc querela non ordinatur ad rescissionem testamen-
ti: sed tantum pro iure querelantis, poterit querela etiam
non adita hereditate proponi, sicut etiam de iure anti-
quo poterat bonorum possessio contra tabulas, dabitur
ergo curatore hereditati iacenti, contra quem filius ex-
heredatus proponit querelam. & sic statim a die mortis
testatoris, vel a diebus curatoris incipit hodie de iure regni
currere istud quinquennium, vel die, & melius, quod si
haeres scriptus in testamento, in quo filius est exherede-
datus, repudiat: poterit adire hereditatem alii venien-
tes ab intestato: prout vult, dist. leg. ordin. in casu in
quo, in testamento nullus est haeres scriptus, cum idem
sit nullum esse scriptum, vel scriptum: & non adire, &
contra tales aduentus ab intestato exheredatus movebit
querelam infra quinquennium a die hereditatis adire per
eos, neque debet esse mirum, ut querela detur contra alium,
quam contra haereditem scriptum; contra, L. primam, & L.
circa, ff. de inoffic. testam. & habetur supra eod. l. 2. quia
tales succedentes ab intestato, succedunt in locum ha-
redis scripti, qui propter ejus repudiationem, hereditatem
habuerunt, & ex beneficio, dist. leg. ordin. succeditur
in locum heredis: & ideo potest contra eos dari que-
rela: sicut etiam potest dari contra fideicommissarium
universalem, L. 1. C. de inoffic. testam. & sicut etiam in
casu, L. filium, §. sed cum exheredatio, versic. sed quem-
admodum, ff. de bon. poss. cont. tabul. datur exheredato
querela contra preteritum, qui advocavit hereditatem: &
succesit in locum heredis scripti, ut ibi declarat Bart.

(4) Menor de veynte, e cinco años. Adde, L. adolescen-
tia, C. in quibus causis, in integr. restit. non est neces.

L E Y V.

Si pater legitimam iure institutionis relinquit filio de

omnibus aliis bonis potest adlibitum facere, sed si iure
legati legitimam ei relinquit, si eam filius non acceptat,
vel acceptans protestetur saluam esse querelam, poterit rum-
pere testamentum per querelam nisi inter liberos testa-
tor circa testamenti factionem disponat. Si vero iure in-
stitutionis minus legitima sibi relinquat, poterit ad sup-
plementum agere. Hoc dicit.

(1) Su parte legitima. Excluditur a querela filius, cui
est relicta sua legitima pars, ut hic, & in leg. cum qua-
ritur, C. eod. & inst. eod. §. igitur quartam, & L. penul.
C. de collatione. adde quae dixi in leg. 10. in gloss. supra
tit. 1. & not. quod si simpliciter instituitur filius in legi-
tima, talis institutio dicitur universalis: & perinde ha-
betur ac si esset institutus in omni hereditate; excepta
quinta iuxta, L. fori, & LL. Tauri, ita probat text. se-
cundum Angel. ibi in leg. ita tamen, §. si patronus, ff.
ad Trebellian. ubi ipse & Paul. de Cast. refert, quod alii
tenuerunt contrarium, quia legitima non dicitur quota
pars hereditatis, sed quota bonorum, quod patet quia
non debetur nisi de eo, quod remanet deducto xre alieno,
L. Papinianus, §. quoniam autem quarta, ff. de in-
offic. testam. sed institutio in quota bonorum non est uni-
versalis, dato alio cohaerede in hereditate, vel in univer-
so, L. cogit, §. & generaliter, ff. ad Trebellian. sed primum
probat in dist. §. si patronus, secundum Angel. est au-
tem effectus maximus, secundum Paul. ibi: quia si vide-
tur institutus in quota hereditatis: acceptando, poterit
pro rata conveniri a creditoribus: & secus esset si in quo-
ta bonorum, & dicitur Angel. tenet ibi Paul. qui res-
ponder ad illud quod legitima non debetur nisi deducto
xre alieno, quia licet hoc sit re vera, tamen est quota
hereditatis. Alexand. tamen ibi dicit, quod magis com-
munis opinio est, quod legitima sit quota bonorum, &
quoad effectum per dist. leg. Papinianus, §. quarta, &
tenet Bald. in leg. ex facto, la grande, ff. de heredib. in-
stituend.

(2) Como a heredero. Habes hic, quod legitima debet
relinqui filio tituli, institutionis, idem in legitima debita
parentibus, ut tradit Bart. in authent. ut cum de appel-
lacione, in §. siue igitur, col. 8. & ista est communis opi-
nio, secundum Jason. in authent. novissima, col. 11. C.
de inoffic. testam. contra Bart. ibi, qui tenuit ibi contra-
rium, sed an in dubio alio non expresso cum filio a pa-
tre relinquitur aliquid pro legitima, intelligatur tit. in-
stitutionis? Communior videtur opinio inter Doctores. lo-
quentes de iure communi, quod sic prout dicit Bart.
Bald. & Rapha. Fulgo. in authent. unde si parens, C. de
inoffic. testam. Bald. in leg. humanitatis, ubi bonus text.
C. de impub. & aliis substituitur, & hanc esse communem
opinionem attestantur ibi Alexan. & Decius, contrariam
opinionem tenet Sylv. in leg. quotiens, C. de heredib. in-
stit. quest. fin. Joan. de Imol. in leg. bis verbis, in leg.
1. §. si ex fundo, ff. de heredib. instit. Alexand. in leg.
nam quod, §. non omnis, ff. ad Trebellian. Jason. in au-
tent. novissima, C. de inoffic. testam. Guilliel. Bened. in
repe. capit. Raynuntius, in verbo delinquens, 1. de testam.
&

ros que ouiesse, o ordenasse dellos en otra ma-
nera qualquier; estonce, maguer se querellasse el
fijo, non podria quebrantar el testamento. Mas
si aquella parte le dexasse en el testamento, non
como a heredero, mas como en razon de manda,
estonce podria quebrantar (3) tal testamento E
esto se entiende, si el fijo non rescibiesse aque-
lla parte que le era mandada. Ca, si la rescibi-

esset, (4) e non lo protestasse, (5) diciendo,
que le fincasse en salvo la querrela (6) que auia
de tal testamento, non podria despues quebran-
tarlo. Por si el padre non fiziesse testamento, e
partiesse (7) lo que ouiesse entre sus fijos, fa-
ziendo codicilo, o alguna escritura, en que mos-
trasse su voluntad; maguer en tal escritura non
dexasse al fijo, aquella parte que le mandaua,

esto

& huic opinioni fauet ista L. partitarum in verbo isto,
& inferius cum subdit mas si aquella parte le dexasse en
el testamento non como a heredero, &c. & hanc conclusio-
nem, quod filius debeat institui multipliciter limitat Guil-
lielm. ubi supra vide ibi per eum per totam illam par-
tem, querit etiam Bald. in capit. per tuas, de probatione.
de questione quam dicit tunc esse de facto si primo pa-
ter instituit aliquem tanquam verum filium ex ore, &
postea mutavit testamentum, & instituit eum in modica
quantitate, non nominando ipsum, ut filium, sed tanquam
nutritum in domo: nunquid possit tanquam praeteritus
rumpere testamentum? Vide ibi per eum qui arguit ad
partes, & relinquit indecissam: quia pendebat defecto: &
quia erat quaesitio multum ardua, & de isto dicto Bald.
meminit Alexand. consil. 87. incipit in causa mora con-
tra Angel. 3. vol. Adverte etiam quod filia potest insti-
tui in dote, gloss. in leg. 3. §. sed utrum, ff. de minor.
& est communis opinio, prout attestatur Alex. in dist.
consil. 179. §. vol. colum. penult. & in consil. 168. eod.
§. vol. & quid si testator in codicillis declaret, quod id
quod relinquit filio in testamento, quod iure institutio-
nis? Bald. in leg. non codicillam, C. de testam. vult, quod
non sufficit, quod multum nota, & forte, secundum
leges regni quod testamentum sit nuncupativum: &
in codicillis interveniunt tot testes, quot in testame-
to, contrarium esset dicendum, quid autem si pater sub-
stituat filio vulgariter dicendo, si filius meus haeres non
erit, talem substituto, an tunc filius dicatur praeteritus,
vel institutus? Vide Bald. post gloss. & Bart. in leg. an-
tequam, C. communis, de successione. Quid autem si pater
relinquit filiae centum, neque dicit iure institutionis: &
prohibuit eam plus petere, vel habere: nunquid filia di-
cetur praeterita? Bald. dicit quod non in leg. si adulta,
C. de heredit. action. cum videatur reliquisse animo com-
pensandi cum legitima, allegat, L. si debitor, ff. ad legem
falcidiam, alii etiam tenuerunt cum Bald. ut refert Guil-
lielm. ubi supra in tertia limitatione: Salycet. tamen
tenet contrarium in dist. leg. si adulta, & sequitur Guilliel.
& videtur verius, & probatur aperte in ista L. partita-
rum, quid autem si pater diceret, relinquo centum filio
meo, iure falcidia, an importet idem quod tit. institu-
tionis? Gloss. dixit quod sic, in leg. si patronus, §. 1. ff.
de donatione. super verbo de illo, quam ad hoc allegat Bart.
in leg. fin. ff. de pecul. legat. quae hoc non probat: sed
tantum probat quod etiam legitima debita iure naturae
dicitur falcidia, dictum Bart. tendit ad suam opinionem,
quod satis dicitur relinqui iure institutionis, quando re-
linquitur pro legitima, & secundum hoc inducit illam
gloss. satis tamen placet dictum Bart. cum testator dice-
ret relinquo iure legitima: quod videtur tit. institutio-
nis, ex quo se refert ad jus, quod debet relinqui: legiti-
ma, & non ad legitimum tantum iure legati: & adde
quae dicam infra eod. L. in gloss. super parte como a heredero.

(3) Quebrantar. Dicendo de nullitate contra testamen-
tum: cum tale testamentum, in quo deficit institutio fi-
lii est nullum, ut in authent. ut cum de appellat. cognos-
§. aliud quoque capitulum, & §. siue igitur, col. 8.

(4) Ca si la rescibiesse. Adde L. si pater, §. fin. & L.
nihil, & L. penult. & fin. ff. de inoffic. testam. & L. si
ex modica, §. fin. cum L. sequens, ff. de bonis liber. & Bald.
in leg. 1. col. fin. versic. item pone filio legatum, C. de iure
fisci, lib. 10. & limita, nisi tale legatum recepisse, ut
alii, illico restituere: ut habetur in dist. §. fin. qui text.

secundum Angel. ibi allegatur pro casu quod filius ex-
heredatus, vel praeteritus relictus executor in testamen-
to, licet acceptet fideicommissariam, non excluditur proin-
de a iure querelandi, vel dicendi nullum, & hoc dicit
ibi Angel. quod tenebat Bald. ipso Angel. audiente, idem
tamen Angel. ibi tenet contrarium volens, quod si ex
hac acceptance inducatur agnitio, & approbatio testa-
menti, licet non acceptet fideicommissariam, ut querat
sibi, sed ut impleat votum testantis: mihi vero magis pla-
cet opinio Bald. cum enim ex causa praeteritionis, vel
exheredationis rumpatur testamentum quoad institutio-
nem, non quoad legata, & cetera in testamento con-
tenta: ut in authent. ex causa, C. de liber. prater. & in-
fra ista tit. L. fin. postum ista stare simul agnoscere tes-
tamentum quoad executionem relictorum, & impugna-
re quoad institutionem, & quia videtur pro hoc casu
in dist. §. fin. ubi etiam Paul. inclinatur in opinionem Bald.
allegans pro eo determinationem, Joan. Andr. in addit.
ad Specul. tit. de instrum. edition. §. nunc vero aliqua in
addition. quae incipit admittatur.

(5) E non lo protestasse. Not. hoc de protestatione,
quia non ita exprimebatur clare in LL. de quibus ista
sumpta est, & induci potest ad questionem de filio re-
cipiente rem a patre sub certo gravamine, quae tamen erat
res antiquae maiori, quod ex hoc sibi filius praedictet,
de qua questione vide quod not. Bald. in cap. unico, de
seud. guardia, §. fin. versic. modo quero, ubi dicit: quod
si talis recognitio fiat per errorem, vel impressionem,
aliter quam more solito, non nocet sibi, neque posteris, &
dicit etiam Bald. in cap. 1. qualiter jurare debet vass. domi-
fidelis. quod nova iuramenta extorta contra antiquam con-
suetudinem praesumuntur impraesumptiva, quod tu nota.

(6) La querrela. I. jus dicendi nullum, quia non fuit
relictum iure institutionis, ut in dist. §. aliud quoque ca-
pitulum, vel dic, quod intelligatur proprie de querela
inofficiosi testamenti: & sic quod per istam L. limiteret
conclusio Doct. per dist. text. quod testamentum sit nul-
lum, si filius non instituitur, licet aliquid sibi relinqua-
tur iure legati, vel fideicommissi: ut non procedat, quan-
do filius simpliciter acceptavit legatum sibi relictum pro
legitima: nam tunc tenebit testamentum, neque poterit
rescindere per querelam, nisi preteriter, cum recipit
quod saluum sit sibi jus querela, imo etiam ulterius pro-
bari videtur ex ista L. quod etiam si filius non acceptet
legatum relictum sibi pro legitima tamen: adhuc ad res-
cissionem testamenti opus erit intentare querelam, & sic
quod non competat sibi jus dicendi nullum, & isto ca-
su poterit procedere opinio communior, de qua dixi su-
pra in gloss. 2. obstat tamen ad hoc text. in dist. §. aliud
quoque capitulum, ibi nec si per quamlibet donationem,
vel legatum, vel fideicommissum, vel alium quemcun-
que modum eis dederint legibus debitam portionem, un-
de cum ista L. superius dixi (quebrantar) expono ut di-
xi supra in gloss. 3. dicendo testamentum nullum.

(7) Partiesse. Prosequitur nota per Azo. C. de inof-
fic. testam. in summa, colum. fin. versic. si autem non fa-
ciat pater perfectum testamentum, & concordat cum L. pa-
rentibus, C. eod. & L. fin. C. famul. heres. & vide per
Alexand. consil. 168. §. volum. incipit ponderatis narra-
tis in themate, col. 2. ubi probat, quod talis divisio non
requiritur, quod fiat tituli institutionis, & quod ita de-
beat limitari, dist. §. aliud quoque capitulum, & distin-
gui per dist. leg. fin. & ita approbat hic.



como heredero, por todo esso, non se podria querellar, para quebrantar aquel testamento. Orrofi dezimos, que dexando el padre al fijo alguna cosa en su testamento como a heredero, (8) maguer non le dexasse toda la su parte legitima, que deue auer segun derecho, por todo esso dezimos, que non podria quebrantar el testamento; mas podria demandar, que aquello que le menguaua de la su parte, que deuia auer, que gelo cumpliesen: (9) e los otros, que son escritos por herederos (10) en el testamento, son tenudos de lo fazer.

(8) Como a heredero. Approbat gloss. in leg. omnimodo, C. eodem, in verbo, vel fideicomisso, quid autem, si testator, qui per verbum relinquo aliquid, dat filio suo, adiciat quod vult, quod testamentum valeat omni meliori modo, via, & forma, &c. an per hoc sustentetur testamentum, & censetur relinqui iure institutionis? Bald. notabiliter vult, quod sic in leg. quotiens, colum. 2. C. de heredib. institut. ex eo, quod verba sunt trahenda, & aptanda personis, quibus loquitur secundum qualitates personarum, allegat, L. qui iure militari, ff. de testam. milit. & alla, que ibi videtur: & quia vulgares homines illiterati nesciunt vulgarizare aliud verbum, quam relinquo, & durum, & contra equitatem est dicere, quod verbum generale non aptetur in ea specie, in qua magis saluatur. Subdit tamen, quod si testator expresse dixerit, relinquo iure legari: tunc filius esset prateritus. Et satis placet istud dict. Bald. quia consonat rationi, & L. ista partitaram non repugnat, imo confert, cum superius dixit, mas como en razon de manda.

(9) Gelo cumpliesen. Concordat cum leg. omnimodo, C. de inofficio. testam. & procedit etiam si pater, qui instituit minus legitima, prohibebat plus petere, nam adhuc agit ad supplementum, ut in §. ceterum, in authent. ut cum de appellat. cognof. & Doctores communiter in dict. leg. omnimodo. Et si relictum minus legitima sit acceptatum. Et ad de Paul. in leg. quod de bonis, §. cum fideicommissum, ff. ad leg. falcid. Item procedit hoc non solum in liberis, sed etiam in parentibus, & in fratribus instituta turpi persona, gloss. & ibi vide Jaso. in dict. leg. omnimodo, & adverte, quod licet istud jus agendi ad supplementum succedit loco querelae, ut in dict. leg. omnimodo, non tamen tollitur quinquennio, sicut tollitur querela, ut supra proxima, & ita est communis conclusio contra Bart. in leg. si quis filium, C. de inofficio. testa. ut dixi supra L. proxima, & tradit novissimè Roder. Suar. in commento, L. fori, postea sub repet. L. quoniam in prioribus, in 3. limitatione, fol. 66. col. 3. erit ergo hoc remedium perpetuum ulque ad triginta annos, etiam stante L. Taurina 63. qua cavetur actionem personalem competentem ad petendum debitum praescribi viginti annis, nam talis lex non extenditur ad supplementum legitima, vel ad legitimam, pro qua datur petitio hereditatis: & ita loquendo in simili statuto concludit Philipp. Corneus, consil. 274. in hac consultatione, colum. 1. & 2. in 1. volum. & Bald. in suo tractatu praescriptionum, fol. 36. col. 4. versic. 23. quero, & istud jus agendi ad supplementum transmittitur ad haeres, ut nor. Bald. in leg. unica, §. in novissimo, C. de caduc. tollend. Salicet. in leg. scimus, in princ. versic. quero, cum gloss. C. de inofficio. testa. Decius ubi refert aliqua consilia Alexan. consil. 81. num. 1. ut tamen excluditur haeres triginta annis, si non petat supplementum: sic excluderentur, & haeres: quia cursu talis temporis induci videtur repudiatio, ut tradit Roderic. ubi supra: cum laborat in respondendo, quomodo excludi possit lapsu temporis haeres, cum repletio fiat ipso iure, tu vero posses etiam respondere ad hoc, quod repletio etiam fit ipso iure: dum tamen petatur a parte, ut dixi gloss. notabilis in dict. leg. scimus, in princip. quam ibi approbat Alberic. Bar. & Paul. de Cast. & idem vult Bald. ibi quoad immutabilem acquisitionem, que non

L E Y VI.

Como, aquel que otorga, o consenti en el Testamento, en que lo deshereda su padre, non lo puede desatar despues.

EN qualquier manera, que otorgasse, o consentiessse el fijo, o el nieto, en el testamento en que le ouiesse desheredado; assi como si le ouiesse dexado manda en el, o a su fijo, (1) o a otro alguno que fuesse en su poder, e la recibiesse

Ley VI. tit. 3. lib. 5. Recop.

Vela Dir-

Cen. 16. n.

21. pag. 203.

fit nisi per agnitionem. Solus Salicet. ibi vult, quod suppletio fiat ipso iure, & si nihil petatur a parte, & sic quod fiat pure, & non conditionaliter si petat, mouetur quia si aliter diceretur, gravamen inest: quod est contra leg. quoniam in prioribus, C. eod. neque tunc secundum eum transmitteretur ad haeredem, si supplementum non fuisset petum, L. si ita legatum, §. illi si vult, ff. de leg. 1. tandem fatetur Salicet. quod in essentia repletionis non prodesset: nisi petatur per filium, vel eius haeredem, in quem transmittit: & ita simpliciter transit ibi Jaso. & ut vides, opinio gloss. est magis communis, unde admirari non desino, qualiter Roderic. ubi supra dixerit gloss. illam communiter reprobari: cum Solus Salicet. reprober eam, motus forte fragili fundamento: illa namque tacita conditio a lege subintellecta, si filius petierit, non impedit transmissionem, ut in leg. conditione extrinsecus, ff. de condit. & demonstra. Sed pone quod pater per via legari fecit maioriam in unum filium, & alium filium haeredem universalem instituit, & filium Monachum forte preterivit, vel ei minus legitima reliquit: modò iste filius Monachus, vel qui alias vult agere ad supplementum, vult agere, tam contra illum cui vult relictam maioriam, quam contra haeredem universaliter institutum, ut suppleatur legitima, an possit? Et videtur, quod sic, imò quod ab utroque repetat per textum singularem in leg. si libertus sub conditione, §. libertus, in fine, ff. de bonis libertor. neque obstat, L. 1. C. si cert. per. quia illa procedit respectu creditorum: hic vero loquitur de supplemento legitima.

(10) Herederos. Et sic videtur velle ista L. quod onus supplementi spectet ad haereses tantum, prout etiam vult text. in authent. ut cum de appellat. cognof. §. ceterum, sed Bart. in leg. Papinianus, §. quarta, ff. de inofficio. testam. tenet, quod debeat fieri tam ab haeredibus, quam a legatariis pro rata, & ibi responder ad dict. §. ceterum, quod non dicat simpliciter ab haeredibus, sed subjungit secundum alias nostras leges, secundum quas debet fieri, tam ab haeredibus, quam a legatariis: ut habetur in legitima patroni: in leg. si libertus sub conditione, §. libertus, ff. de bonis libertor. Ut hic vides, L. ista partitaram loquitur simpliciter, videtur dicendum cum Salicet. post alios, quod cum legitima filis debita censetur ut as alienum, ut in dict. §. quarta, omne as alienum primò ab haereditate deducetur, secundò vero ad æris alieni similitudinem legitima filii deducetur, ex residuo vero solvenitur legata, detracta falcidia iure institutionis haeredi debita, & per hunc modum potest dici, quod detrahitur de utroque: ubi verò portio remanura haeredi ita sit opulenta, quod sufficiat ad repletionem legitima filii, & pro sua falcidia: tunc integra legata solvenitur, & nihil eis minuetur. Et ita videtur intelligenda ista L. partitaram.

L E X VI.

Qualitercumque exheredatus consentiat testamento, ut puta legatum recipiendo, ei, vel suo iuri subiecto relictum, vel si testamentum, ut procurator, vel advocatus defendat, excluditur ab ista querela. Hoc dicit. Habuit ortum a leg. parentibus, C. eod. titul. & leg. penult. & fin. ff. eod. titul.

(1) A su fijo. Adde L. nihil interest, ff. eod.

se; (2) o si el fuesse Abogado, (3) o Personero, en defendiendo el testamento, o alguna de las mandas que fuesse en el escritas; o consentiessse en el testamento en alguna otra manera semejante destas, (4) non podria despues querellarle, (5) para quebrantar el testamento, nin deue ser oido.

L E Y VII.

Que fuerza ha el Juicio que es dado para quebrantar el Testamento.

Quebrantado seyendo el testamento por alguna de las razones sobredichas en las leyes deste Titulo, (1) tal fuerza ha efice que Partida VI.

(2) Rescribisse. Adde L. supra proxima, ibi, ca si la rescibisse, cum concordant, ibi allega.

(3) Abogado, o personero. Concordat cum leg. fin. ff. eod.

(4) Semejante destas. Ut in conc. L. penult. §. si haeres, ff. de inofficio. testa. in verb. diversum, & versic. quid ergo, & in causa, L. si proponas, §. fin. eod. titul. & in causa L. parentibus, C. eod.

(5) Querellarle. Et in fine etiana subditur, ni deus ser oido, & sic exheredatus agnosces iudicium defuncti repellitur a querela, & nihil habebit de bonis testatoris, & si petat legitimam. Nam, quod dicitur, quod agnosces iudicium defuncti, non praedicit sibi in legitima: ut habetur in leg. si quando, §. generaliter, C. de inoffi. testa. procedit, ut ibi habetur, quando filius fuit in aliquo institutus: tunc enim & si recipiat, quod fuit relictum sine aliqua pretestatione, remanet sibi saluum jus legitima, prout novissime post alios adducit Roderic. Suar. in repet. L. quoniam in prioribus, in nova ampliatione. Requiritur enim tunc specifica renuntiatio legitima secundum Bald. & alios in dict. §. generaliter, & secundum Alexand. consil. 8. volum. 3. & vide in materia elegans consilium Petri de Anchara, consil. 152. incipit plura sunt dubia, si vero filius fuisset exheredatus, tunc agnosces iudicium defuncti, repellitur a querela, & etiam a iure petendi legitimam, seu supplementum legitima, ut declarat Paul. de Cast. in leg. Papinianus, §. si conditioni, ff. de inoffi. testamen.

L E X VII.

Rupto testamento per sententiam, que transitit in rem iudicatum haereditis institutio remanet nulla, & succedunt venientes ab intestato: legata tamen, & libertates valida remanent. Hoc dicit.

(1) Deste titulo. Sive ex causa exheredationis, sive ex causa praeteritionis, ut supra eod. L. 1. & in authent. ex causa, C. de libe. preate. & quod hic dicit, quebrantado, intellige, largo modo, ut procedat etiam evacuato, seu annullato testamento ex causa praeteritionis.

(2) Pierde. Adde L. Papinianus, §. fin. ff. eod. & L. mater decedens.

(3) Fijo, o nieto. Adde L. mater decedens, ff. eod.

(4) Segun derecho. Non aperit quam partem, intellige ergo de ea quam habiturus esset ab intestato, secundum opinionem Yrnerii, de qua per gloss. in dict. leg. mater decedens, quam approbant ibi Alberic. & Paul. de Cast. & satis hoc vult L. ista partitaram cum rescisso testamento, & redacto ad causam intestati, de iure debent filii in viriles partes succedere.

(5) El fijo. In parte vide L. 11. ad fin. supra titul. 1. & quid in fratre praeterito, vel exheredato turpi persona instituta? Bald. in leg. fratres, in 3. quest. C. de inoffi. testa. tenet, quod idem erit: & quod legata conserventur Ang. vero in authent. ut cum de appellat. cognof. §. fin. colla. 8. & Imol. in leg. fijo praeterito, tenet contrarium, quia cum istae LL. sint correctoriae, & solum loquantur in filiis, & parentibus, non debent extendi ad fratres: & sic isto casu

brantamiento, que luego que la sentencia es dada por el Juzc, para quebrantarlo, si non se al-gare, o alçandose, si fuere dado el juycio del al-gada contra el heredero; contra quien fuere dada, pierde (2) potende aquella parte en que era establecido por heredero. Fueras ente, si fuesse fijo, o nieto, (3) del que fiziesse el testamento. Ca eiron-ce este atal, maguer se quebrantasse el testamen-to por querrela de alguno de sus hermanos, aura la su parte, que deuia auer segun derecho. (4) Orrofi dezimos, que como quier que el fijo, (5) o el nieto, que fuesse desheredado (6) en el testamento, lo quebrantasse (7) por algunas de las razones sobredichas, con todo esso, las man-das

rumpentur etiam L. Papinianus, §. fin. ff. de inofficio. testa. idem tenet Paul. de Cast. in leg. si patroni, §. fin. ff. ad Trebell. ubi etiam idem tenet Alex. col. penul.

(6) Desheredado. Vide, quæ dico in gloss. sequenti, & quid si pater, vel mater praterat filium, quem ignorabat habere, an procedat ista L. & dict. authent. ex causa in hoc fuerunt contrariae opinionis, de quibus latè vide per Alexan. in dict. authent. ex causa, colum. 10. 11. & 12. ubi concludit equiorem esse opinionem Bartol. & aliorum tenentium, quod tunc legata non conserventur cum limitationibus Angel. quas ibi refert, sed veriore esse opinio-nem contrariam in puncto juris, quæ fuit Bald. & aliorum, vide ibi latè per eum.

(7) Lo quebrantasse. Sive per querelam, sive per jus dicendi nullum, vel per bonorum possessionem contra tabul. sic etiam Docto. communiter intelligunt tex. in §. si-ve igitur, in authent. ut cum de appellat. cognof. dum loquitur de recisione, ut accipiat diversimodè, id est, ipso iure, quando a principio testamentum fuit nullum. Et de recisione per remedia recisoria, quando fuit validum, facit text. cum gloss. in leg. 2. ff. de offic. proconsul. & satis hoc probatur in leg. 11. titul. supra proximo, ad finem legis, verbum enim semel positum aliquando proprie, vel improprie ponitur, gloss. in dict. L. 2. & sic etiam si filius in potestate prateratur, conservantur legata per ipsum legem, & per dictam authenticam ex causa, & in corpore, unde sumitur, licet Oldrad. consil. 138. incipit, ibema tale est. Durandus habens quatuor filios in prima questione contrarium tenuit per fundamenta, quæ ibi videtur: & tenebantur etiam alii Docto. antiqui, inter quos fuisse videtur Azo. C. de inoffi. testam. in summa, colum. penult. versic. bodie autem non videtur. Et fundamentum istorum est, quia cum tunc legata non pendeat ab institutione per se ipsa detecta nullitate subsistere non possunt, & quod tex. in dict. §. si igitur, dum tradit de conservatione legatorum, non loquitur de praeteritis, sed de exheredatis, vel de emancipatis praeteritis, qui laborant in rumpendo per contra tabulas, magis communis opinio tamen est in contrarium, secundum Alexand. in dict. authent. ex causa, colum. 10. versic. extra gloss. est videndum, qui respondet motivis antiquorum, & Joan. de Imol. qui tenebantur contra communem, & sustentant opinionem communem, ista tamen L. partiar. videtur velle, quod tunc legata, & cætera hic contenta conserventur, quando fuit filius exheredatus, patet expresse, cum dicitur que como quier que el fijo, o el nieto fuere desheredado. Et sic aperte videtur approbare opinionem Azo. & Oldrad. & aliorum antiquorum nisi sustentando communem opinionem dicas, quod istud verbum, exheredatio, large sumuntur pro exclusione ab hereditate facta tacite, vel expresse, prout respondet Bartol. in leg. fijo praeter. colum. 2. ff. de injust. rupt. & quia negari non potest, quin ista L. & dict. §. si igitur, in versic. fin autem hac observata, habeant locum, quando filius fuit exheredatus a patre sine expressione causæ, quod tunc legata conserventur, ut dicit gloss. in dict. authent. ex causa